

REMISSVAR

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Vårt datum: 2024-04-19

Vårt diarienummer: ADM/202024/77

Ert datum: 2024-02-02

Er beteckning: Fi2024/00259

Kopia till Utbildningsdepartementet

En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Centrala studiestödsnämnden, CSN, ser positivt på ambitionen att datadelningen inom och med den offentliga förvaltningen ska göras interoperabel. Till de transportmekanismer som Ena – Sveriges Digitala infrastruktur redan erbjuder kan nationella riktlinjer och regler om interoperabilitet när det gäller data och styrning ge ett mera detaljerat och användbart ramverk för interoperabilitet. CSN vill när det gäller de enskilda förslagen lyfta följande.

9.4.1 Lagen ska tillämpas av offentlig förvaltning

För en effektiv verksamhet krävs att CSN, som har informationsutbyten både med kommunala organ och privata företag när det gäller samma uppgifter, kan få samtliga utbyten att gå via samma lösningar. Föreskrifter från Digg om nationella interoperabilitetslösningar kan innebära att CSN åläggs att tillämpa lösningar som avviker från de lösningar som redan används. Sådana nya lösningar kan medföra implementeringskostnader även för aktörer som inte ingår den offentliga förvaltningen, exempelvis för huvudmän för yrkeshögskolor och folkhögskolor.

9.6.1 Nationella interoperabilitetslösningar ska användas vid datadelning

Utredningen föreslår att den offentliga förvaltningen vid datadelning ska använda nationella interoperabilitetslösningar som har föreskrivits med stöd av lag.

Planeringshorisonten när det gäller lösningar för att utbyta information är lång, bl.a. på grund av licenser och andra avtal. Samplanering med andra myndigheter krävs också för informationsutbyten. Vid bindande föreskrifter om en viss angiven lösning måste därför hänsyn tas till möjligheterna att avsluta pågående avtal och att myndigheter med informationsutbyten ges utrymme att planera en samtidig övergång till ny lösning.

9.7.1 Digg ska ta fram nationella interoperabilitetslösningar i samarbete

När Digg tar fram förslag till föreskrifter ska konsekvenserna av dessa beskrivas (7 § förordningen [2024:18] om konsekvensutredningar) och det ställer krav på att berörda myndigheter bereds tillfälle att ange hur de påverkas av de tänkta förslagen. Om tillämpningen av föreskrifterna, dvs. kraven på användning av vissa lösningar och format, bedöms leda till inte oväsentligt ökade kostnader för staten, kommuner eller regioner ska myndigheten inhämta regeringens medgivande (14 § förordningen om konsekvensutredningar). Det finns dock inte något krav på den myndighet som beslutar om föreskrifterna att säkerställa att de kostnader som uppkommer för de myndigheter som träffas av nya krav kan finansieras.

Ekonomistyrningsverket (ESV)¹ har tidigare ansett att det endast är kostnader som uppgår till en betydande del av den anslagspost som förslaget belastar som omfattas av kravet på medgivande från regeringen. Obligatoriska nationella interoperabilitetslösningar kan därför ha en tydlig effekt på en myndighets kostnader, utan att någon skyldighet för Myndigheten för digital förvaltning (Digg) att inhämta regeringens medgivande kommer att aktualiseras. CSN kommer visserligen att redovisa sådana kostnadsmässiga effekter för Digg i samband med ett remissförfarande, men måste sedan själv äska finansiering från uppdragsgivaren.

Reglerna om att myndigheter som avser att besluta om föreskrifter som innebär inte oväsentligt ökade kostnader ska inhämta regeringens medgivande har tillkommit för att den sammanhållna statliga budgetprocessen ska hanteras på ett samfällt vis. Om en myndighet kan komma att meddela föreskrifter som påverkar ett stort antal myndigheter, kommuner och regioner i olika hög grad kan den beslutande myndigheten komma att få svårt att avgöra om det finns skäl att begära regeringens medgivande.

CSN ser att det finns behov av att säkerställa att frågan om finansiering av de kostnader som kan uppstå som en följd av föreskrifter som Digg meddelar tas om hand på ett tidigt stadium. En mer samlad hantering av frågorna om vilka krav på interoperabilitet som ska ställas och hur kostnaderna ska finansieras säkerställer en mer effektiv implementering. Särskilt som en implementering av lösningar som berör ett stort antal aktörer kan innebära kostnader och nyttor i olika utsträckning för de som berörs. En mer samlad hantering kan åstadkommas antingen genom ett obligatoriskt krav på regeringens medgivande till Digg:s föreskrifter eller genom att krav på interoperabilitetslösningar i stället regleras i förordning efter förslag från Digg.

¹ ESV svarade för vägledning och rådgivning med anledning av förordningen (2014:570) om regeringens medgivande till beslut. I den förordningen reglerades tidigare kravet på inhämtande av regeringens medgivande i fråga om föreskrifter som medför inte oväsentligt ökade kostnader för staten, kommuner eller regioner.

REMISSVAR

10 Ikraftträdande

Utredningens förslag innebär att den nya regleringen ska träda i kraft den 1 januari 2025. Eftersom myndigheterna är bundna av löpande avtal och licenser måste nya krav på användning av vissa angivna interoperabilitetslösningar som Digg beslutar om medge tid för införandet.

11.4.1 Kostnader för användning av nationella interoperabilitetslösningar

CSN vill framhålla att de initiala kostnaderna för att implementera nationella interoperabilitetslösningar kan vara höga. Nationella datamodeller för vilka dataformat som får användas kan till exempel vara särskilt kostsamma för det fall de samtidigt innebär krav på att konvertera äldre data till nya format.

11.4.3 Hur kan ökade kostnader finansieras

I avsnittet föreslås att ökade kostnader för en statlig myndighet till följd av nationella interoperabilitetslösningar ska finansieras genom att myndighetens låneram i Riksgälden utökas. En sådan utökad upplåning kommer dock att belasta myndighetens förvaltningsanslag genom avskrivningskostnader för anläggningstillgången och räntekostnader för lånet under en avskrivningsperiod. Vidare kan nya lösningar även medföra implementeringskostnader som inte får lånefinansieras och årliga driftskostnader som båda direkt kommer att belasta myndighetens förvaltningsanslag. Alla kostnader som blir följden av sådana obligatoriska nationella interoperabilitetslösningar som Digg föreskriver om medför därmed behov av motsvarande förstärkningar av myndigheternas förvaltningsanslag.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åsa Lindahl efter föredragning av utredaren Joacim Strömblad och verksjuristen Cecilia Ljung. I arbetet med remissvaret har även chefsarkitekten Maria Johansson, IT-arkitekten Mattias Lindahl, verksamhetsutvecklaren Maria Grahn Sillén, och verksarkivarien Pontus Värmhed deltagit.

Åsa Lindahl

Cecilia Ljung
Joacim Strömblad